

מדוע ביקשו הצדיקים להיקבר בחוץ לארץ?

Category: במדבר, חקת

מדוע משה מתעלם מציווי ה' ומכה את הסלע, וכיצד יונה הנביא מתחמק משליחות מפורשת שניתנה לו? על מסירות-נפשם של רועי ישראל.

עונש לא פרופורציונלי

ישנו מנהג רווח של יהודים רבים שנוהגים לרכוש לעצמם חלקת קבר בארץ ישראל והם מצווים את צאצאיהם שלאחר חיים חיותם בעלמא דין יעלו את עצמותיהם לארץ ישראל ויקברו אותם שם. בעצם זהו לא דבר חדש שנתחדש בדורנו; יעקב אבינו, טרם פטירתו, קרא ליוסף בנו והשביע אותו שיקבור אותו בארץ הקודש.

וכמו שהגמרא במסכת כתובות (קי"א ע"א) מבארת, שהיות ומתי חוץ לארץ קמים לתחיה רק על ידי גלגול מחילות, לכן רצה יעקב אבינו להיקבר דווקא בארץ ישראל כדי שלא יהיה לו צער גלגול מחילות, וגם עד תחיית המתים ^[1] יהודי שקבור בארץ ישראל "הרי הוא כאילו קבור תחת המזבח".

שואל הרבי (בשיחת יו"ד שבט תשי"ד עמ' 27) מדוע כל רבותינו הקדושים נשיאי חב"ד מנוחתם כבוד במקומות שונים בחוץ לארץ ולא ראינו שהם דאגו שיביאו אותם לארץ הקודש?!

בפרשת השבוע, פרשת חוקת, אנו קוראים על הסיפור של מי מריבה. היות ומשה רבינו הכה את הסלע ולא דיבר אליו, ה' העניש אותו שהוא לא יכנס לארץ ישראל, "יען לא האמנתם בי להקדישני בתוך בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ", וכמו שרש"י אומר: "להקדישני ^[2] שאילו דיברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו". ומשה נענש שלא רק שהוא לא נכנס לארץ ישראל, אלא אפילו גם לא יקבר בארץ הקודש.

בכל פעם שאני מלמד את הפרשה הזאת ^[3] עולה ומבצבצת תמיהה גדולה אצל השומעים: הייתכן להעניש את משה רבינו שהיה "עבד ה'" ו"העניו מכל האדם" בעונש כה חמור ומשמעותי?! ומילא משה שהוא הכה את הסלע, אך מדוע גם אהרן אחיו נענש, מה היה חטאו? האם רק בגלל שהוא עמד לצד משה ולא מיחה בו הוא ראוי לעונש כה חמור שלא יכנס לארץ ישראל?! ומהי הסיבה שאחותם מרים ^[4] שנפטרה עוד לפני הסיפור של מי מריבה ^[5] לא זכתה לעלות לארץ ישראל?!

אבל לפני ש'נטפל' בשאלה הזאת, יש כאן שאלה חמורה יותר: מדוע באמת משה רבינו הכה את הסלע ולא דיבר אליו? המדרש אומר על כך שמכיון ש"בא לכלל כעס בא לכלל טעות", שהיות שהוא קרא להם שמעו נא המורים וכעס ^[6] לכן טעה. אבל כל יהודי שיודע ומבין מי היה משה

רבינו מבין שמוכרח להיות פה משהו עמוק ומשמעותי יותר מאשר סתם טעות שבאה מתוך כעס. "מבחר המין האנושי" לא מתעצבן ועושה טעויות סתם כך, דעת לנבון נקל שמסתתר כאן משהו עמוק יותר.

להציל את ישראל

בהפטרה של יום הכיפורים אנו קוראים על יונה הנביא שנשלח על ידי הקב"ה למסור נבואה לאנשי נינוה והוא מיאן לקיים את שליחותו ולכן הוא ברח מהקב"ה "כי מה' הוא בורח". ונשאלת השאלה מדוע באמת יונה לא רצה לקיים את שליחותו?

מובא בפרקי דר"א (ורש"י מביא זאת על הפסוק): "ולמה ברח, יונה דן דין בינו לבין עצמו, אמר אני יודע שזה הגוי קרובי תשובה הם עכשיו עושים תשובה, והקדוש ב"ה שולח רוגזו על ישראל". מבאר הרבי (בשיחת פ' חיי שרה תשל"ז; תורת מנחם § תפארת לוי יצחק בראשית עמ' קה) "שמזה רואים את גודל אהבת ישראל דיונה שסיכן את עצמו שלא למלא את ציווי הקב"ה כדי שלא יוכל להיות כתוצאה מזה (אף שאין זה אלא באופן של גרמא בלבד) קטרוג על בני ישראל ח"ו".

"והגע עצמך" § ממשיך הרבי § "יונה ידע היטב חומר האיסור דנביא הכובש נבואתו, ומאיך ידע שגם אם הוא לא ילך לנינוה למלא שליחותו של הקב"ה הרי הרבה שלוחים למקום, כך ששליחותו של הקב"ה לעורר את אנשי נינוה לתשובה (והאפשרות לקטרוג על בני"י) תתקיים בלאו הכי, וא"כ מדוע לא יקיים הוא את ציווי הקב"ה ובהדי כבשי רחמנא למה לך.

"ואעפ"כ מצד גודל אהבת ישראל שבו לא היה יכול לסבול שהאפשרות לקטרוג על בני"י תבוא על ידו ובגלל זה היה מוכן למסור את נפשו בשביל אהבת ישראל".

הרבי לא עוזב את החסידים

מובא בספרים חסידיים ביאור על דרך זה בקשר למשה רבינו; משה ידע שהקב"ה רוצה שעם ישראל ילמד קל וחומר מהסלע "שאם הוא מקיים דבורו של מקום קל וחומר אנו", אולם משה חשש שעם ישראל יבחר שלא ללמוד את הקל-וחומר ולמרות שהם יראו את הנס בעיניהם § הם לא ילמדו מוסר ולא ילמדו מזה לקח וימשיכו בהתנהגותם כמו עד עתה, ואז עלול להתעורר קטרוג על ישראל ח"ו, שאפילו הסלע שומע בקול הקב"ה ואעפ"כ בני ישראל לא שומעים בקולו. ולפיכך כדי למנוע קטרוג מעל ראשם של ישראל משה רבינו מסר את נפשו ובחר להכות את הסלע ולא לדבר אליו.

ראיה לזה אנו מוצאים בתפילת הגשם שמתפללים בשמיני עצרת. בתפילה זו מזכירים את כל הזכויות של בני ישראל הקשורות במים, זאת כדי לעורר רחמים שה' יברך אותנו בגשם, פותחים באברהם אבינו וכו' ומגיעים למשה רבינו ואומרים "זכור משוי בתיבת גמא מן המים" על הסלע

הך ויצאו מים בצדקו חון חשרת מים".

לכאורה דבר זה אינו מובן כלל: מביאים בתפילה את כל הזכויות של משה רבינו כדי שיהיה בזכותו "חון חשרת מים" שהקב"ה יברך אותנו במים, האם כאן המקום להזכיר את "על הסלע הך" שהיה נגד רצון ה' הרי זהו היפך מטרת התפילה ואין קטגור נעשה סניגור!?

[ואי אפשר לומר ש"על הסלע הך" מדובר על רפידים ששם הקב"ה אמר למשה שיכה את הסלע, כי הלשון "על הסלע הך ויצאו מים" הוא אותו לשון שכתוב בפרשתנו "ויך את הסלע" ויצאו מים", משא"כ בפרשת בשלח שבה כתוב "והכית בצור", ונכתב אח"כ שמשה עשה כן, ולא נכתב במפורש מה עשה, ופשוט].

וכמו שאנו מוצאים בקשר ליום הכיפורים שכתוב שכהן גדול לא יכנס לקודש הקודשים בבגדי זהב, משום שזהב מזכיר את חטא העגל ולכן עליו להמנע מללבוש אותם בזמן שצריך כפרה כי אין קטיגור נעשה סניגור. וכפי שהגמרא אומרת (ירושלמי יומא ז,ג) "מפני מה אינו משמש בבגדי זהב, א"ר לוי שאין קטיגור נעשה סניגור", וכך הוא הדבר בעניינינו.

אלא מוכרח הדבר שזוהי הזכות הגדולה ביותר עבור עם ישראל ועבור משה רבינו שמסר את נפשו והכה את הסלע כדי שלא להעמיד את עם ישראל במצב של קטרוג חס וחלילה.

וא"כ לאחר הביאור הזה מובן מאליו שלא מגיע לו כל עונש על כך, ובוודאי לא עונש חמור כל כך שלא יכנס לארץ ישראל!?

אלא שהביאור לזה מובא במדרש תנחומא (חוקת יו"ד): "אמר הקב"ה למשה, משה באיזה פנים אתה מבקש לבוא לארץ? שבחך הוא שהוצאת ששים ריבוא וקברתם במדבר ואתה מכניס דור אחר, אלא תהא בצדן ותבוא עמהם".

ממשיך הרבי ואומר: "משה רבינו מצד עצמו יכול היה לפעול שיכנס לארץ, אבל מה יהיה עם דור המדבר? ישאלו אצלו אתה עצמך נכנסת לארץ ישראל ומה עשית עם שש מאות אלף העם שנשארו במדבר?! זוהי הסיבה שמשה רבינו נשאר במדבר, כדי שיוכל סוף סוף ליקח עמו צאן מרעיתו ולהכניס עמהן לארץ ישראל בגאולה העתידה".

זוהי אפוא הסיבה שמקום מנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד הינם במקומות שונים בחוץ לארץ וכן מקומו של האוהל הקדוש הוא בניו יורק? כדי לעזור ולסייע לצאן מרעיתם בכל המצטרך. הם נשארו עם אנשי דורם ובכל מקום שבו הם חיו? שם מנוחתם כבוד.